

2015-12-08

Projektansökan Kulturdoula

Bakgrund:

Det finns idag ett behov av stöd för utrikes födda kvinnor under graviditet/förlossning. Att komma från en annan levnads- och utbildningskultur och föda barn i ett nytt land blir för många en negativ upplevelse. Att ovanpå det inte kunna kommunicera eller riktigt förstå vad som sägs och händer, bidrar till att det kan bli en rent traumatisk upplevelse att föda barn.

Det är redan känt i Sverige att utrikes födda kvinnor har fler komplikationer i samband med graviditet och förlossning, och att den prenatala och spädbarnsdödligheten är högre i denna grupp. På senare år har det uppmärksammats att även mödradödligheten är högre bland dess kvinnor. Se bilaga.

Att kunna kommunicera innebär inte enbart att tala ett gemensamt språk, utan också att ha en ömsesidig kulturförståelse med allt vad det innebär. Svårigheten att som personal både förstå kvinnan och förmedla information till henne via telefontolk (direktiv finns att inte använda närvarotolk) kan också bidra till en negativ förlossningsupplevelse.

En doula är en kvinna som har erfarenhet av förlossningar och är tränad i att ge stöd och information till den födande kvinnan och hennes närmaste under graviditet, förlossning och den första tiden efteråt. En doula har inget medicinskt ansvar, ger inga medicinska råd och hennes roll är tydligt avgränsad i förhållande till personalen på Förlossnings- och BB-avdelning. Ordet doula kommer från grekiskan och betyder fritt översatt ”kvinna som ger omvårdnad”. Att kvinnor med erfarenhet från barnafödande hjälper andra kvinnor som föder barn är en urgammal företeelse. Mycket länge var det självklart att andra kvinnor, förutom barnmorskan, skulle samlas runt den födande kvinnan – för att dela med sig av sin erfarenhet, sin styrka, sitt lugn och sina praktiska kunskaper.

Effekten av en stödjande doula har mätts i flera internationella vetenskapliga studier och visar på mycket goda resultat.

Med en doula minskar:

- Antalet kejsarsnitt
- Förlossningens längd
- Behovet av medicinsk smärtlindring
- Önskemål om ryggbedövning

Av studierna framgår också att föräldrarna som haft stöd av doula är mer delaktiga i förlossningen och känner sig mer tillfreds med sin upplevelse. En doula kan aldrig- och skall aldrig- ta över partners/anhörigs plats. Partner/anhörig är alltid det viktigaste stödet för mamman. En del partner/anhöriga kan vara tveksamma till att ha med en doula. De kan oro sig för att doulan ska ta över deras uppgift. Det är inte alls doulans roll att ta över, utan doulans roll är att finnas som ett stöd för båda två. Många partners/anhöriga upplever att doulans närvaro tar bort en del av pressen som ligger på denne som ensam person, vilket gör att de då kan vara ett bättre stöd åt mamman. Doulan kan visa partner/anhörig hur denne kan massera, guida eller stödja kvinnan och gör på det sättet partner/anhörig ännu mer delaktig under förlossningen genom att få bra verktyg att kunna hjälpa. En partner som är orolig, stressad och spänd förmedlar dessa känslor till mamman, omedvetet. En partner/anhörig som är lugn och trygg är den bästa hjälpen och stödet. Man kan med andra ord säga att doulan stödjer partner/anhörig till att bli ett ännu bättre stöd. Partner/anhörig är oersättlig för kvinnan och barnet, men saknar oftast den kunskap och den erfarenhet av förlossning som doulan har. Detta gör doulan till ett bra komplement till förlossningen vars främsta uppgift är att stötta bägge föräldrarna. Att förmedla trygghet och tro på kvinnan och parets egen kraft och resurser.

En kulturdoula är en kvinna som har samma språk, ursprung, kultur och tradition som patienten. Kulturdoulan tolkar språk och signaler utifrån ett kulturellt perspektiv, har samma referensramar som patienten vilket skapar förutsättningar för en bra dialog.

Enkelt kan man säga att man får både en tolk som översätter och en informatör som ger den kulturella och språkliga aspekten i samtalen och åtgärderna. Kulturdoulan erbjuder en flerdimensionell kunskap då hon har dubbel kulturkompetens och översätter allt som sägs i ett samtal eller en åtgärd, men inte ord för ord då vissa ord inte finns eller har annan betydelse än vad det har i svenska språket. Allt det sagda i samtalen översätts utifrån den språkliga och kulturella kontexten, med målet att informationen skall förstås av samtliga som deltar i samtalet. En kulturdoula har språket, den dubbla kulturkompetensen, den fria rollen samt specialkunskaper. När man pratar olika språk i alla avseenden och saknar ingångar och öppningar i samtalen/åtgärderna är en kulturdoula en otrolig tillgång för kvinnan/paret. Tystnadsplikt och sekretess gäller.

Målsättning:

Identifiera och utbilda kvinnor till Kulturdoulor som med sin kompetens och närvaro kan vara ett stöd för nyanlända utlandsfödda gravida kvinnor, och förmedla ömsesidig språk- och kulturförståelse mellan kvinnan, hennes anhöriga, och sjukvårdspersonalen. Kulturdoulan kan också vara ett komplement till en tolk/telefonolk från tolkförmedling. En synergieffekt kan vara att kulturdoulan också blir ett stöd vid mammografi och cellprovtagning.

I förlängningen få till stånd en verksamhet inom Landstingets regim där nyanlända utlandsfödda gravida kvinnor erbjuds en närvarande Kulturdoula i kontakten med svensk sjukvård oavsett instans.

Syfte:

- Utbilda kulturdoulor för Skellefteåregionen
- Erbjudna timanställning med undersköterskeersättning
- Via MVC identifiera kvinnor med behov av kulturdoula
- Använda kulturdoula vid föräldrautbildning
- Använda kulturdoula vid förlossning samt under BB tiden
- Använda kulturdoula istället för tolk/telefonolk

Målgrupper:

- Nyanlända gravida kvinnor i Skellefteåregionen med bristande språkkunskaper och erfarenhet av att föda barn i Sverige.
- Utrikesfödda kvinnor med dubbel kulturkompetens, goda språkkunskaper i svenska och något av de efterfrågade språken i Skellefteåregionen. Dessa utbildas till doulor.
- Barnmorskor i öppen och slutna vård i Skellefteåregionen.

Projektram:

Inom projektet utbilda ett antal (10-15st) kulturdoulor med språkkunskaper, dels i svenska och dels något av de fem största språken bland nyanlända i Skellefteåregionen.

Bilda en styrgrupp för projektet som ansvarar för styrning, redovisning och återkoppling till berörda verksamheter.

Då projektet avser en helt ny verksamhet är både tid och budget svåra att förutsäga. Projektplaneringen är gjord utifrån en skattning av framtida behov grundat på den nu existerande information som finns att tillgå. Det kan naturligtvis vara ett större respektive mindre behov i framtiden av stöd från kulturdoula beroende på antalet nyanlända gravida kvinnor i Skellefteåregionen.

Projektinsatser:

- Marknadsföring av projektet.
- Identifiering och rekrytering av blivande kulturdoulor.
- Planering och genomförande av utbildning för kulturdoulor.
- Informationsmöten för barnmorskor i berörda verksamheter samt fastställande av rutiner för ”beställning” av doula för gravida kvinnor.
- Möjliggöra större närvaro av utlandsfödda kvinnor i ordinarie föräldrautbildning vid MVC med stöd av kulturdoula.
- Återkommande uppföljningsmöten för avrapportering och vidareutbildning för doulor.
- Styrgruppsmöten

Projektid:

14 december 2015 – 31 december 2016

Projektekonomi:

Kostnadsslag	Beräknad kostnad kr
Lönekostnader:	
Projektledare 10 %	56 000
Lönekostnader för doulor	80 000
Externa tjänster:	
Föreläsare	5 000
Aktiviteter:	
Kostnad i samband med utbildning av doulor	5 000
Materialkostnader:	
Utbildningsmaterial/marknadsföring	5 000
Busskort för doulor	10 000
Oförutsedda utgifter	5 000
Summa	166 000

Projektledare:

Malin Jonsson, Barnmorska, Förlossningen, Skellefteå

Styrgrupp:

Karin Våglund, Folkhälsstrateg, Skellefteå kommun.

Åsa Hedman, Avdelningschef, Kvinnokliniken, Skellefteå

Karin Brännström, Verksamhetschef, Kvinnokliniken Skellefteå

Håkan Lindström, MLA, KK Västerbottens läns landsting.

Arbetsgrupp/referensgrupp:

Maria Wikström , Barnmorska, MVC Skellefteå

Maria Söderberg, Undersköterska, KK Skellefteå

Lina Tjärnström , Enheten för folkhälsa VLL

Anna-Klara Granstrand, Intergrationsstrateg.